

8/12/25 shifted to →

13.12.25
Science.

EXAM: TERMINAL- I (2025-2026)

TIME: 2 HRS

STD: XI.

SUB: PHYSICS

MARKS: 50

General Instructions:

The question paper is divided into four sections

1. Section A is compulsory
2. Section A: Q.No.1 contains 7 multiple choice type questions carrying one mark each. Q.No.2 contains 7 very short answer type of questions carrying one mark each.
3. Section B: Q.No.3 to Q.No.13 contains eleven short answer type of questions carrying two marks each.
4. Section C: Q.No.14 to Q.No.19 contains five short answer type of questions carrying three marks each.
5. Section D: Q.No.20 to Q.No.23 contains two long answer type of questions carrying four marks each.
6. Use of log tables is allowed. Use of calculator is not allowed.
7. Figures to the right indicate full marks.
8. For multiple choice type questions, only the first attempt will be considered for evaluation.

Section-A

Q.1) Select and write the correct answer for the following options.

(7)

- 1) SI unit of conductance is.....
a) Ω (b) Ωm (c) $1/\Omega$ (d) m/Ω
- 2) What is the unit of Magnetic Induction ?
a) Wb/m^2 . (b) Am^2 (c) A/m . (d) A
- 3) Inside a bar magnet, the magnetic field lines
a) are not present
b) are parallel to the cross sectional area of the magnet
c) are in the direction from N pole to S pole
d) are in the direction from S pole to N pole
- 4) Which of the following are dimensions of Force?
a) $[L^1 M^1 T^{-2}]$ (b) $[L^1 M^2 T^{-2}]$ (c) $[L^1 M^0 T^{-2}]$ (d) $[L^2 M^1 T^{-2}]$
- 5) Which of the following is not a fundamental quantity?
a) Length (b) Mass (c) Time (d) Velocity
- 6) A metal wire has an original length of 1 m. When a load is applied, the wire extends by 1 mm. What is the strain produced in the wire.
a) 10^{-4} . (b) 10^{-3} (c) 5×10^{-4} (d) 10^{-2}
- 7) Which of the following ray of light deviates the most when passing through a prism?
a) Red (b) Violet (c) Yellow (d) Green

Q 2) Answer the following questions

(7)

- 1) What is the relationship between the angle of incidence and the angle of emergence at minimum deviation ?
- 2) State the SI unit of stress.
- 3) Define strain.
- 4) If the speed of light in a vacuum is 3×10^8 m/s and the refractive index of glass is 1.5×10^8 m/s what is the speed of light in the glass?
- 5) Give Formula for Young's Modulus.

- 6) Define Critical Angle in Total Internal Reflection?
 7) A bar magnet has a geometric length of 6 cm. What is its magnetic length?

Section-B

Attempt any eight questions of the following

(16)

- Q.3) Distinguish between scalar and vector quantities. Give examples of both.
 Q.4) What do you mean by derived quantity. give any two examples of it.
 Q.5) State and explain Newton's law of gravitation
 Q.6) State the laws of Refraction.
 Q.7) What are disadvantages of friction? Give any two.
 Q.8) Define electric current and state it's SI unit and dimensions.
 Q.9) Draw a neat labelled diagram indicating axis and equator of bar magnet
 Q.10) Calculate the stress in wire of cross sectional area of $1.25 \times 10^{-4} \text{ m}^2$ when Force of 25 N is applied to its end.
 Q.11) Calculate the current passing through a resistance of 1000Ω when potential difference of 4 Volt is applied across its end.
 Q.12) Find the conversion factor between SI and CGS unit of Force using dimensional analysis.
 Q.13) A person walks 4 km right and then 3 km upwards what is its final displacement from the starting point.

Section - C

Attempt any four questions of the following

(12)

- Q.14) State Ohm's law. Write it's mathematical expression. State its limitations.
 Q.15) Define bulk modulus and obtain expression for it
 Q.16) State the three laws of Kepler's Planetary motion.
 Q.17) A short magnetic dipole has magnetic moment of 0.5 Am^2 . Calculate the magnetic field at a distance of 0.1 m from the center of magnetic dipole on the axis and the Equatorial line.
 ($\mu_0 = 4\pi \times 10^{-7} \text{ SI units}$)
 Q.18) In Ohm's experiments, the values of the unknown resistances were found to be 6.12Ω , 6.09Ω , 6.22Ω , 6.15Ω . Calculate the absolute error, relative error and percentage error in these measurements.
 Q.19) Draw a neat labelled ray diagram to show Total Internal Reflection and state it's any one application.

Section - D

Attempt any two questions of the following

(8)

- Q.20) Derive the expression for the acceleration due to gravity at height 'h' above the surface of earth.
 Q.21) a) State any four properties of magnetic Lines of Force.
 b) Determine angular dispersion by the prism for extreme colors. For the given set of data, $n_R = 1.62$ $n_V = 1.66$, $\delta_R = 3.1^\circ$
 Q.22) a) Check the correctness of the physical equation $v^2 = u^2 + 2as$. Using dimensional analysis. where u and v are initial and final velocities, a is acceleration and s is displacement.
 b) A Coin is at the bottom of a beaker of water. The real depth is 12 cm and the refractive index of water is $4/3$. Calculate the apparent depth.
 Q.23) a) Find the value of resistor from given colour code : Orange White Red Gold
 b) State any 2 laws of static friction

TIME: 2hr

General instructions:

- i) The question paper is divided into FOUR sections
- ii) Figures to the right indicate full marks
- iii) For each MCQ, correct answer must be written along with its alphabet, for eg: (a) _____, (b) _____, (c) _____, (d) _____ etc

SECTION A

Q.1) Select and write the correct answer

(7 Marks)

- i. p-orbitals are _____ in shape.
a) spherical b) dumb bell c) double dumb-bell d) diagonal
- ii. Which type of bond should be formed between Carbon and Hydrogen?
a) Covalent b) ionic c) metallic d) non-ionic
- iii. Oxidation number of Fluoride ion is _____
a) +1 b) -1 c) 0 d) -2
- iv. Which orbital shows maximum energy level?
a) 5s b) 4p c) 4f d) 3d
- v. The atomic mass number of Deuterium, an isotope of hydrogen is _____
a) 1 b) 2 c) 3 d) 4
- vi. The compound with at least one or more heteroatom in the aromatic ring is called as _____
a) Aromatic b) Hetero alicyclic c) Homocyclic d) Hetero aromatic
- vii. How many blocks are present in the periodic table?
a) 7 b) 18 c) 4 d) 2

Q.2) Answer in one sentence

(7 Marks)

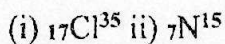
- i) Designate the orbital with the following quantum numbers: $n=2$ and $l=0$
- ii) Give Lewis dot structure of CH_4 .
- iii) What is the hybridization of central carbon atom of carbocation?
- iv) Give names of 5d orbitals.
- v) Name one temporary electronic effect.
- vi) What is general outer electronic configuration of p block element?
- vii) Define isotope.

SECTION B

Attempt any Eight

(16 Marks)

Q.3 Calculate the number of neutrons present in the following nuclides.

Q.4 Explain the following types of bond fission: (any one)

- i) Homolytic bond fission ii) Heterolytic bond fission

Q.5 Differentiate between electrophile and nucleophile. Give one example for each.

Q.6 How many groups are present in the given block elements:

- (i) d-block (ii) p-block

Q.7 Write the type of isomerism exhibited by the following pairs.

- i) $\text{CH}_3\text{-O-CH}_3$ and $\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-OH}$ (ii) neo-pentane and n-pentane

09/12/25

**RIZVI COLLEGE OF ARTS, SCIENCE AND COMMERCE
BANDRA (W)
TERMINAL EXAMINATION - 2025
SUB - BIOLOGY**

STD. XI

TIME - 2HRS

MIN MARKS - 50

General instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Section A contains Q1 of 7 multiple choice type of questions carrying 1 mark each and Q2 of 7 very short answer type of questions carrying 1 mark each.
3. Section B contains Q3 to Q13 of short answer type questions carrying 2 marks each.
4. Section C contains Q14 to Q19 of short answer type question carrying 3 marks each.
5. Section D contains Q20 to Q23 of long answer type question carrying 4 marks each.
6. Figure to right indicate full marks.
7. For each MCQ correct answer must be written along with it's alphabet.
8. Only first attempt will be considered for evaluation.

SECTION-A

Q1. Select and write the correct answer. 07 marks

1. _____ have body wall made up of two soap box like fitting silica covers
a. Diatoms   b. Bacteria   c. Mycoplasm   d. Virus
2. _____ are grown as an ornamental plant.
a. Pteridophyta   b. Thallophyta   c. Bryophyta   d. Monocotyledon
3. _____ is cold blooded animal
a. Rat   b. Parrot   c. Shark   d. Whale
4. Yellow colour of urine because of _____ pigment.
a. Urochrome   b. Bile   c. Bilirubin   d. Biliverdin
5. The fluid mosaic model of cell membrane was proposed by:
a. Schleiden & Schwann   b. Singer & Nicolson
c. Watson & Crick   d. Hooke & Leeuwenhoek
6. The G₁ phase of the cell cycle is characterized by:
a. DNA replication   b. Cell growth and protein synthesis
c. Cell division   d. Chromosome separation
7. Meristematic tissue is characterized by:
a. Dead cells with thick walls   b. Cells that cannot divide
c. Living cells with thin walls and large nucleus   d. Cells filled with starch

Q2. Answer the following. 07 marks

1. What is Coenocytic hyphae?
2. What are phanerogams?
3. Write the function of water vascular system in echinoderms.
4. Name excretory organ of annelids.
5. Name the smallest structural and functional unit of life.
6. Name the plant tissue that transports water.
7. Name the Organelle known as the "powerhouse of the cell."

SECTION - B

Attempt any eight of the following. (16 marks)

Q3. Differentiate between monocotyledonae and Dicotyledonae.

Q4. Choose the correct alternative. (Angiosperm, Pitcher, Thallus, Eukarya, Gymnosperm, Rose)

Sr. No	Column A	Column B
1.	Plant body not well differentiated into root, stem and leaves	
2.	Carnivorous plant	
3.	Name any one domain of life	
4.	Naked seeds	

Q5. write the general characteristics of amphibia

Q6. Sketch and label excretory system of human.

Q7. List any two distinguishing features of living organisms compared to non-living things.

Q8. Name and briefly describe the function of the rough endoplasmic reticulum (RER).

Q9. Differentiate between simple and complex tissues in plants.

Q10. Draw the structure of Monocot (Isobilateral) leaf.

Q11. Fill in the gap with appropriate answer. (Mycorrhizae, Coralloid roots, Bacteria)

Sr. No.	Gymnosperm	Roots
1.	Cycas	
2.	Pinus	

Q12. What are the types of lysosome.

Q13. Define biodiversity park.

SECTION - C

Answer the following. (Any 4)

(12 marks)

Q14. Distinguish between cartilage and bony fishes.

Q15. Draw the structure of dicot stem.

Q16. Match the following.

Sr. No	A	B
1	Smallest Angiosperm	Ginkgo biloba
2	Smallest Gymnosperm	Wolffia
3	Living fossil	Zamia pygmaea

Q17. Write note on kingdom fungi.

Q18. Explain the structure of a chloroplast, naming its major components.

Q19. Explain the process of urine formation.

SECTION - D

Answer the following. (Any 2)

(8 marks)

Q20. Write note on division Thallophyta (Algae).

Q21. With the help of diagram describe the structure of nephron.

Q22. Discuss the three tissue systems (epidermal, ground and vascular) in plants and their function.

Q23. Explain the structure of Nucleus with label diagram along with its functions.

04/12/25

FYJC TERMINAL EXAMINATION , DECEMBER 2025

Subject : Mathematics and Statistics (40) (Science)

Std : XI

Marks : 50

Time : 2 Hours

Instructions :

1) Figure to the right indicates full marks.

SECTION A

Q1. Select and write the most appropriate answer from the given alternatives alternatives for each question: (2 mark each)

[10]

i) If the angles of a triangle are in the ratio 1: 2: 3 then the smallest angle in radian is__

- (a) $\frac{\pi}{4}$
- (b) $\frac{\pi}{3}$
- (c) $\frac{\pi}{2}$
- (d) $\frac{\pi}{6}$

ii) The value of $\cos 765^\circ$ is _____

- (a) 0
- (b) $\frac{1}{\sqrt{2}}$
- (c) $\frac{3}{\sqrt{2}}$
- (d) $\frac{1}{2}$

iii) The value of $(10 - 6)!$ is _____

- (a) 6
- (b) 120
- (c) 20
- (d) 24

iv) The value of $i + i^2 + i^3 + i^4$ is _____

- (a) 1
- (b) 0
- (c) 2
- (d) -1

v) Evaluate $\begin{bmatrix} \cos(\theta) & \sin(\theta) \\ -\sin(\theta) & \cos(\theta) \end{bmatrix}$

- (a) 2
- (b) -1
- (c) 0
- (d) 1

Q2. Answer the following question: (1 mark each)

[4]

i) Express $z = -1$ in polar form.

ii) Evaluate ${}^5P_2$

iii) Find x, if $g(x) = 0$ when $g(x) = \frac{5x-6}{7}$

iv) Express the following exponential equations in logarithmic form , $2^5 = 32$

SECTION B

Attempt any Eight of the following questions: (2 marks each)

[16]

Q3. Find the length of an arc of a circle which subtends an angle of 108° at the centre, if the radius of the circle is 15 cm.

Q4. Find the value of polar co-ordinates of points whose Cartesian co-ordinates are (5,5).

Q5. Evaluate $\begin{bmatrix} 3 \\ 2 \\ 1 \end{bmatrix} [2 \quad -4 \quad 3]$

Q6. If the origin is shifted to the point $O'(2,3)$, the axes remaining parallel to the original axes , find the new coordinates of the point $A(1,3)$.

Q7. Express the following number $z = e^{\frac{\pi}{3}i}$ in the form $x + iy$.

Q8. How many 3-digit numbers can be formed using the digits 2, 3, 4, 5, 6 if digits can be repeated?

Q9. Evaluate $\ln(x+2) + \ln(x-2) - 3 \ln(x+5)$.

Q10. Find the tenth term in the expansion of $(2x^2 + \frac{1}{x})^{12}$.

Q11. After a meeting, every participant shakes hands with every other participant.

If the number of handshakes is 66, find the number of participants in the meeting.

Q12. Evaluate $\begin{vmatrix} 2i & 3 \\ 4 & -i \end{vmatrix}$

Q13. Find the value of $(1 - \omega - \omega^2)^3 + (1 - \omega + \omega^2)^3$.

SECTION C

Attempt any FOUR of the following questions: (3 marks each) [12]

Q14. In ΔABC , if $m \angle A = \frac{7\pi^c}{36}$, $m \angle B = 120^\circ$, find $m \angle C$ in degree and radian.

Q15. If $A(1, 6)$ and $B(3, 5)$, find the equation of the locus of point P such that segment AB subtends a right angle at P . ($\angle APB = 90^\circ$)

Q16. If α and β are the complex cube roots of unity, show that $\alpha^2 + \beta^2 + \alpha\beta = 0$.

Q17. Using the binomial theorem, find the value of $(1.1)^5$.

Q18. Prove by method of induction, for all $n \in \mathbb{N}$, $2 + 4 + 6 + \dots + 2n = n(n + 1)$.

Q19. Using properties of the determinant, show that

$$\begin{vmatrix} a+b & a & b \\ a & a+c & c \\ b & c & b+c \end{vmatrix} = 4abc$$

SECTION D

Attempt any TWO of the following questions: (4 marks each) [8]

Q20. If $\cos\theta = \frac{12}{13}$, $0 < \theta < \frac{\pi}{2}$, find the value of $\frac{(\sin^2\theta - \cos^2\theta)}{(2 \sin\theta \cdot \cos\theta)}$, $\frac{1}{\tan^2\theta}$

Q21. $(2^{3n} - 1)$ is divisible by 7.

Q22. If $\log\left(\frac{x+y}{3}\right) = \frac{1}{2}\log x + \frac{1}{2}\log y$ show that $\frac{x}{y} + \frac{y}{x} = 7$

Q23. Solve the following equations for X and Y if,

$$3X - Y = \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 1 \end{bmatrix} \text{ and } X - 3Y = \begin{bmatrix} 0 & -1 \\ 0 & -1 \end{bmatrix}$$

STD FYJC(HSVC)

Time:2:00 Hrs

Marks 50

Subject:FC

Q.1 Fill in blanks. (5M)

- 1 _____ is a set strong belief.(control,value,hardwork)
- 2 Facing a problem is a _____ for you.(training ,positive ,attitude)
- 3 Relationship binds a tie of _____(oneness,wrong,love)
- 4 Stress is a feeling of _____(tenseness,support,family)
- 5 Interview is a _____ Communication (smart,decent,face to face)

Q.2.Match the following (5M)

A

B

1.Hardwork	a) There are always change
2.Flexibility	b) For achieving work
3.Doctors Team	c) Public's entertainment
4.Actors	d) They work for the help of the public
5.Timely attendance	e) Do the work in time

Q.3.True and false (5M)

- 1.No concentration work makes you feel uneasy.
- 2.Stress is out of emotion.
- 3.If one goal is achieved another goals comes before our eyes.
- 4.Positive relationship makes you feel eternal pleasure.
- 5.Candidate shouldn't prepare himself for the interview.

Q.4.Short notes(Any 5) (10M)

- 1.Team building.
- 2.Importance of goals.
- 3.Self motivation
- 4.Motivational Values
- 5.Positive attitude
- 6.Causes of stress

Q.5.Answer the following(Any 2) (10M)

- 1.What are the types of interview?
- 2.What are the drawbacks of a skillfull person?
- 3.Explain ideological and emotional ethics.

Q.6. Answer in detail

(15M)

1. Explain the methods of stress relaxation.
2. Explain financial and non financial motivators.
3. What is the importance of group dynamics?

I Terminal Exam December-2025

Class: F.Y.J.C (SCI)

Sub: Information Technology

Marks: 50

Q1. Fill in the blank

[10]

1. _____ is data formatted in a manner that allows it to be utilized by human beings in some significant way.
2. _____ is the part of the CPU, which performs arithmetic operations.
3. _____ is known as read /write memory.
4. _____ is also called "Non-Volatile Memory".
5. A set of instructions given to the computer is known as a _____
6. _____ software is a program or group of programs designed for end users.
7. If a computer has a resource which is served to another computer, it is a _____ computer.
8. _____ ensures that all operations within the work unit are completed successfully.
9. _____ is a collection of interlinked web pages containing text, images, audio and videos.
10. _____ is an address of a web page on the internet.

Q2. State True or False

[10]

1. RAM is also called as "Volatile Memory"
2. Primary memory is internal memory of the computer.
3. Input devices include monitors, screens, printers and speakers etc.
4. In simple words hardware are the parts which we can see, we can touch them, feel them.
5. Closed source software means that the software is used by the proprietary and has a closely guarded code.
6. A computer would be able to function correctly without an operating system.
7. Windows Phone is developed by Microsoft as a closed source operating system for mobile phones.
8. A DBMS is a software for creating and managing databases.
9. A web browser is a software used to view web pages or websites available on the internet.
10. HLTP is a protocol used by WWW for client server communication.

Q3. Answer any five of the following

[10]

1. Explain input Unit.
2. What is Hardware?
3. Define Application software.
4. What is data model?
5. Define website.
6. What is container tag?
7. What are different types of heading available in HTML5?

Q4. Answer any four the following

[20]

1. Explain in detail Units of Memory.
2. Explain Operating Systems for Personal Computers.
3. Write a note on peer to peer architecture.
4. Explain ACID properties in detail.
5. Explain Structure of web page in detail.
6. What is text formatting? Explain with the help of program.

Marks 50

Electronics PI

Terminal Exam

Dec 2025

2 Hours.

Note: i] All questions are compulsory.
 ii] Figures to the right indicate full marks.
 iii] Draw neat diagram wherever necessary.
 iv] Use of Log table is allowed. Calculator is not allowed

Q.1 A. Select the correct alternative and rewrite the Sub questions. [04]

- i) Trimmer is a type of _____ Condenser
 a) gang   b) mica   c) ceramic   d) air
- ii) Transformer action is based on _____
 a) Kirchhoff's Laws   b) Ohm's Law   c) Max. Power Theorem   d) Faraday's law
- iii) DPDT must have _____ terminals.
 a) 3   b) 6   c) 9   d) 12
- iv) The 'Time Constant' is the time in which capacitor gets _____
 a) 63.3 % charged   b) 36.7 % discharged   c) 86 % charged   d) a and b

B] Attempt any Two of the following. [06]

- i) Write values from color codes
 a) Red Red Orange silver , b) Yellow Violet Brown Gold , c) Blue , Green Yellow Brown.
- ii) Write color codes for any three.
 1500 ohm, 3.2K, 860 ohm , 2.2 M & 10 ohm resistors.
- iii) Explain voltage divider circuit using 2 resistors.

Q.2 Attempt any Two of the following. [06]

- i) Explain KVL giving suitable example of two mesh and write its solution.
 ii) What are the different sources of AC supply?
 iii) Write a note on fixed Carbon composition type of resistor.

B) Attempt any One of the following. [04]

- i) Explain with diagram and Waveforms how AC Generator works.
 ii) Compare AC with DC type of Electricity.

Q.3 Attempt any Two of the following. [10]

- i) What are the different types of Switches. Explain any two in brief.
 ii) Write Oersted Law , Faraday's Law of Induction & Working Principle of Motor.
 iii) Draw 3 phase supply line. Write voltage between two live wires and Live & ground wire.

Q.4 Attempt any Two of the following.

[10]

i) In the following equation of alternating current, explain different terms.

$$e = A \sin(\omega t)$$

ii) Write construction and working of transformer. Draw diagram.

iii) Define Ohm's Law. Write relation between Current, Voltage, resistor and relation between Power, Voltage current.

Q.5 Attempt any Two of the following.

[10]

i) Write a note on Non Sinusoidal waveforms. Draw diagrams. Write uses.

ii) Explain Charging and discharging of Capacitor. Draw graphs of both.

iii) Write construction and working of Electromagnetic relay. Draw diagram.

ARTS/SCI

Marks 50

Electronics P II

Terminal Exam Dec 2025

2 Hours.

Note: i] All questions are compulsory.

ii] Figures to the right indicate full marks.

iii] Draw neat diagram wherever necessary.

iv] Use of Log table is allowed. Calculator is not allowed

Q.1 A. Select the correct alternative and rewrite the following sub questions.

[04]

i) Beta is _____ gain in transistor

a) current   b) voltage   c) power   d) none of these.

ii) Negative feedback is essential in _____.

a) Rectifier   b) Amplifier   c) oscillator   d) none of these.

iii) Following diode(s) used in forward biased mode.

a) rectifier   b) LED   c) Zener   d) a and b

iv) in first orbit of atom of Silicon diode, _____ electrons are present.

a) 2   b) 8   c) 18   d) 4

v) The voltage gain in CC mode of amplifier is _____

a) Very large   b) Large   c) Very small   d) approx one

B] Attempt any Two of the following.

[06]

i) For voltage regulator which diode is helpful ? Why ? Explain with the help of V I characteristics.

ii) Compare different types of amplifiers.

iii) Compare photo diode with LED.

Q.2 Attempt any Two of the following.

[06]

i) Write a note on Voltage divider circuit of biasing of transistor.

ii) Write any 5 types of diodes and Draw their symbols.

iii) Compare two types of semiconductors.

[04]

B) Attempt any One of the following.

- i) Write a note on most popular type of circuit of biasing of transistor.
- ii) Explain with the help of diagram forward bias.

[10]

Q.4 Attempt any Two of the following.

- i) Explain Construction and working of LED.
- ii) Compare Conductor Semiconductor and Insulator.
- iii) write a note on Fixed Bias

[10]

Q.3 Attempt any Two of the following

- i) Draw Atomic structure diagrams of Germanium. Explain it.
- ii) Explain Depletion region and barrier potential in diode.
- iii) Explain construction and working of bipolar junction transistor.

[10]

Q.5 Attempt any Two of the following.

- i) Define alpha and Beta of transistors.

Derive relation between alpha and beta of transistor.

- ii) Draw load line of Transistor. Write Procedure of drawing it. What happen if operating point shift on load line ?

- iii) Draw transistors Characteristics.

What is the effect of moving of operating point on load line?

Terminal Examination – December 2025

SUB: COMPUTER SCIENCE – I

CLASS: XI

Time: 2 Hr

MAX. MARKS: 50

NOTE:

1. All questions are compulsory.
2. Use of any type of calculator is not allowed.
3. Due credit will be given for the programs with appropriate comments.

Q1. Multiple Choice Questions (Attempt all)

5 marks

1. Which of the following is the correct syntax to initialize an array with values in C++?
A. `int arr[] = {1, 2, 3};`
B. `int arr(1,2,3);`
C. `array arr = [1, 2, 3];`
D. `int arr = {1,2,3};`
2. Pseudo Code is used in
A. Program coding
B. Program design
C. Testing
D. None of these
3. Which of the following represents the binary number for decimal 48?
A. 110000
B. 101100
C. 100110
D. 111000
4. Which operator is used to access global variable in C++?
A. `->`
B. `::`
C. `#`
D. `&`
5. Which among the following is a valid C++ identifier?
A. `int-value`
B. `value#1`
C. `_totalMarks`
D. `9count`

Q2. Attempt any TWO of the following

10 marks

- a. Write a C++ program to count the odd integers in an array.
- b. Write a C++ function that returns the sum of digits of any integer number.
- c. Write an Algorithm to find the largest number in a set of numbers.

Q3. Attempt any FIVE of the following

20 marks

- a. Write an Algorithm to find average height of Boys and Girls in the class.
- b. Write a note on Functions in C++ with suitable examples.
- c. Write a C++ program to convert a string into uppercase.
- d. Explain bitwise and Extraction Operators in C++.
- e. Write a C++ program to store 20 numbers in an array and display only the even numbers.
- f. Write a C++ program to calculate electricity bill using different slabs (user-defined rates).

Q4. Solve any FIVE of the following:

10 marks

- a. $(2457)_{10} + (372)_8 = (\quad)_{10}$
- b. $(514)_8 - (29)_{10} = (\quad)_{16}$
- c. $(B2F)_{16} \times (1011)_2 = (\quad)_{10}$
- d. $(9C3A)_{16} / (12)_8 = (\quad)_{10}$
- e. $(11045)_8 - (145)_{10} = (\quad)_{16}$ using 1's Complement Method.
- f. $(7642)_8 - (200)_{10} = (\quad)_{16}$ using 2's Complement Method.

Q5. Attempt any ONE of the following:

5 marks

- a. Write a C++ Program to calculate the area of triangle and square using function overloading.
- b. Write a C++ Program to count the number of consonants in a string entered by the user.

*****

TERMINAL EXAMINATION – DECEMBER 2025

SUB: COMPUTER SCIENCE – II

CLASS: XI

Time: 2 Hr

MAX. MARKS: 50

NOTE:

1. All questions are compulsory.
  2. Use of any type of calculator is not allowed.
  3. Draw diagrams wherever necessary.
-

Q1. Multiple Choice Questions (Attempt all)**5 Marks**

1. Which diode is specially designed to operate in the breakdown region?
  - A. LED
  - B. Zener diode
  - C. Varactor diode
  - D. Schottky diode
2. Which gate gives output HIGH only when both inputs are different?
  - A. EX-NOR
  - B. AND
  - C. NAND
  - D. EX-OR
3. A Full Adder has how many inputs and outputs?
  - A. 2 inputs, 1 output
  - B. 3 inputs, 2 outputs
  - C. 3 inputs, 1 output
  - D. 2 inputs, 2 outputs
4. A NOT gate can be implemented using:
  - A. A single NAND gate
  - B. A single OR gate
  - C. Two AND gates
  - D. Two NOR gates
5. In reverse bias of a PN junction diode, the depletion layer:
  - A. Narrows
  - B. Breaks completely
  - C. Widens
  - D. Remains unchanged

Q2. Answer any FIVE of the following:

15 Marks

- a. Explain different types of Capacitors with neat diagrams.
- b. Draw the circuit diagram and truth table of a Half Adder.
- c. Explain NPN and PNP transistors with diagrams.
- d. Explain Transformer with a neat labelled diagram.
- e. Why do Electrolytic Capacitors have high capacitance values?
- f. Define Extrinsic Semiconductor and explain its types.

Q3. Answer any FIVE of the following:

15 Marks

- a. Explain Resistor Color Code with suitable examples.
- b. How can you construct OR gate using NAND gates? Explain with diagram.
- c. Describe the VI characteristics of a PN Junction diode.
- d. Explain Switch Mode Power Supply (SMPS) in detail.
- e. Write the truth table of NOR, AND, NAND, OR and NOT gates.
- f. What is a Light Dependent Diode ? State its uses.

Q4. Answer any THREE of the following:

15 Marks

- a. Explain a PN Junction diode under reverse biasing.
- b. Explain the working of a Full Adder with circuit diagram and truth table.
- c. Explain Fixed Resistors with examples.
- d. Explain Passive Electronic Components with examples.

*****

04/12/25

F.Y.J.C (H.S.V.C) FIRST TERMINAL EXAM - DEC 2025
SUB: E.T (I) BASIC ELECTRICITY. MARKS: 50M TIME : 2 Hrs.

Q 1) A. FILL IN THE BLANKS WITH APPROPRIATE WORD AND REWRITE THE SENTENCE. (5M)

1. Spanners are used for turning _____. (nuts and bolts / taps)
2. In case of electric fire, throw _____ to extinguish it. (water/sand)
3. Unit of electric charge is _____. (Coulomb/volt)
4. Unlike poles tend to _____ each other. (attract/repel)
5. A _____ blocks DC and bypasses AC signal. (capacitor/inductor)

Q.1) B. Match the column and write the correct answer. (5M)

A	B
1. Unit of capacitive reactance	1. Mutual inductance
2. Principle of transformer	2. Hertz
3. Unit of inductance	3. Has dielectric
4. Unit of frequency	4. Ohms
5. Capacitor	5. Henry

Q.1) C. State the following statements are true or false. (5M)

1. A capacitor opposes flow of current through it.
2. A transformer transforms AC signal from primary to secondary.
3. A switch is a device to open or close a circuit.
4. A relay is an electromagnet switch.
5. A PCB mechanically supports and electrically connects electronic components.

Q 2) Draw neat labelled diagram of soldering iron. (5 M)

Q. 3) Answer any 3 questions of the following (5 M each) (15M)

1. State the laws of electrostatics.
2. What is capacitor. Define capacitance.
3. Give the color code of resistors of resistors and give an example to read the resistance value.
4. Explain any two AC sources.

Q. 4) Answer any 3 questions of the following (5 M each)

(15M)

1. State Kirchoff's current law and explain.
2. State advantages of PCB.
3. State the precautions to be taken in laboratory.
4. Define soldering. Why is it necessary?

3/12/25 shifted to →

13-12-25

F.Y.J.C (H.S.V.C) FIRST TERMINAL EXAM - DEC 2025
SUB: E.T (II) BASIC ELECTRONICS. MARKS: 50M TIME : 2 Hrs.

Q 1) A. FILL IN THE BLANKS WITH APPROPRIATE WORD AND REWRITE THE SENTENCE. (5M)

1. The _____ type of coupling is used to amplify audio signal. (RC/Direct)
2. In classB amplifier, the output current flows for _____ cycle. (half/full)
3. The common _____ amplifier provides a phase-shift of 180° between input and output. (emitter/collector)
4. The purpose of _____ a transistor is to obtain a certain DC collector current at a certain DC collector voltage. (biasing/not biasing)
5. Schottky diode can switch off _____ than a ordinary diode (faster/slower)

Q.1) B. Match the column and write the correct answer. (5M)

A	B
1. Regulated power supply	1. Uses 4 diodes
2. Half wave rectifier circuit	2. Uses voltage regulator circuit
3. Full wave rectifier	3. Uses only one diode.
4. Bridge rectifier	4. Magnifies an electrical signal
5. Amplifier	5. Uses two diodes

Q.1) C. State the following statements are true or false. (5M)

1. A transistor is used as an amplifier.
2. To bias a transistor there are only two different methods of configuration.
3. A P-N junction diode allows current to flow through it when it is reverse biased.
4. A LED works on high voltage.
5. The transistor which can dissipate more than half watt of power is called power transistor.

Q 2) Draw a neat diagram of a direct coupled amplifier. (5 M)

Q. 3) Answer any 3 questions of the following (5 M each) (15M)

1. Give the symbol of:
  - a) Tunnel diode
  - b) PNP junction diode
  - c) Zener diode
  - d) LED
  - e) Photo diode
2. Draw the circuit diagram of half wave rectifier and explain its working.

3. Draw a neat circuit diagram of typical common emitter amplifier and explain the function of each component in it.
4. Write a note on 78XX series and 79XX series three terminal regulators. Draw their pin connections.

Q. 4) Answer any 3 questions of the following (5 M each)

(15M)

1. With a neat diagram explain the working of bridge rectifier.
2. Write a short note on LED.
3. What is a filter. Name the different types of filters.
4. Draw a circuit diagrams of the three configurations of a transistor.

11-12-25

F.Y.J.C (H.S.V.C) FIRST TERMINAL EXAM- DEC 2025
SUB: E.T (III) DIGITAL ELECTRONICS. MARKS: 50M TIME : 2 Hrs.

Q 1) A. FILL IN THE BLANKS WITH APPROPRIATE WORD AND REWRITE THE SENTENCE. (5M)

1. The _____ flip flop is used to avoid race around condition. (J-K master slave, RS)
2. _____ acts as a memory cell in digital system. (counter/flip flop)
3. ASCII code has _____ characters. (128/281)
4. Multiplexer is a circuit with many _____ but only one output. (input/strobe)
5. _____ is also called as data selector. (MUX/DMUX)

Q.1) B. Match the column and write the correct answer. (5M)

A	B
1. IC 74147	1. 1:4 demultiplexer
2. IC74153	2. Priority encoder
3. IC7446	3. 5 select lines
4. IC 74155	4. 4:1 multiplexer
5. 1:32 demultiplexer	5. 7 segment display

Q.1) C. state whether the following statements are true or false. (5M)

1. Strobe is a input that disables or enables a circuit.
2. Decoder is a circuit similar to demultiplexer.
3. $10-1=9$, In binary numbering system.
4. BCD system does not have a radix.
5. D flip flop has 2 inputs.

Q 2) Draw the logic diagram of JK flip flop using NAND gates. (5 M)

Q. 3) Answer any 3 questions of the following (5 M each) (15M)

1. Explain the concept of clock.
2. Which basic symbols are used in Hexadecimal number system? Write a table showing equivalent binary and Hexadecimal numbers from 0 to 15.
3. Explain OR gate with definition, symbol and truth table.
4. Draw the diagram of 7 segment display and Common cathode type LED display.

Q. 4) Answer any 3 questions of the following (5 M each)

(15M)

1. What do you mean by 1's complement and 2's complement in a number system. Explain with suitable examples.
2. Define gates. State the types of gates.
3. What do you mean by an encoder. Explain the working of decimal to BCD encoder with table.
4. Define multivibrator and name the different types of multivibrator.

कृतीपत्रीकेसाठी सूचना :

१. आकलन कृती व व्याकरण या मधील आकृत्या किंवा चौकटी पेनाने अथवा पेन्सिलीने काढाव्यात .
२. स्वचता, निटनिटकेपणा व लेखन नियमांनुसार लेखन यांकडे जाणीवपूर्वक लक्ष द्यावे.

भाग १ : गद्य गुण- १२

प्रश्न १. अ) खालील उताऱ्याच्या आधारे सुचनेनुसार कृती पूर्ण करा :

(४)

१. लिहा :

(१)

अ. निलंजना बॅनर्जी अश्या आहेत :.....

आ. निलंजना बॅनर्जीची समस्या :.....

२. कारण शोधा व लिहा :

(१)

अ. निलंजनाबाई रागावण्याऐवजी हसायलाच लागल्या ; कारण -

आ. स्टेजवरच्या वहिनींचे डोळे बारीक झाले ; कारण-

स्टेजवर आता एक मध्यमवयीन साधीसुधी स्त्री उठून बोलायला लागली, "मी निलंजना बॅनर्जी. गृहिणी आहे. पण स्वतःला कमी समजणारी, मान खाली घालणारी, घरातल्या पैशांवर आपलाही हक्क आहे असं न वाटणारी, सर्वसाधारण गृहिणी नाही. आमच्या घरात गृहिणीला मानाचं स्थान आहे. माझ्या कामाचं महत्त्व घरच्यांना पटवून देण्यात मी यशस्वी झाले आहे. गृहिणी म्हणून घरकामाची शंभर टक्के जबाबदारी मी उचलते, तरीही हल्लीच्या काळात बराचसा फावला वेळ मिळतो. ह्या वेळामध्ये मी एका सेवाभावी स्त्री संस्थेत काम करायला जाते. विनावेतन काम, केवळ माझ्या स्वतःच्या समाधानासाठी. माझे पती आणि मुलं माझ्या ह्या कामाचाही आदर करतात. तर वहिनी, माझ्या कुटुंबीयांच्या संदर्भात माझी कुठलीच समस्या नाही. माझी समस्या आहे ती पावसाविषयी !"

स्टेजवरच्या वहिनींचे डोळे बारीक झाले. त्या पटकन म्हणाल्या, "निलंजनाबाई, आपला काहीतरी गैरसमज झालेला दिसतो. माझी ताडपत्रीची एजन्सी नाही. माझा आणि वॉटरप्रूफिंगचा काही संबंध नाही. मी माणसांना दुःखप्रूफ किंवा दुःखमुक्त होण्यासाठी मदत करते."

निलंजनाबाई रागावण्याऐवजी हसायलाच लागल्या, "अहो वहिनी, माझ्या पावसासाठी तुम्हीच रेनकोट पुरवू शकाल, अशी माझी खात्री आहे. कारण माझ्याकडे पाऊस पडतो तो पाहण्याचा!"

३. वहिनींचा 'सुसाट' सल्ला ही कथा तुम्हांला का आवडते ते सकारण लिहा.

(२)

प्रश्न १. आ) खालील उताऱ्याच्या आधारे सुचनेनुसार कृती पूर्ण करा :

(८)

१. कृती पूर्ण करा :

(२)

मामूच्या मुलाच्या लग्नात आलेत

२. खालील वाक्यचारांचा अर्थ लिहून वाक्यात उपयोग करा :

(२)

१) पाखरागत हालचाली करणे -

२) हरवलेला काल मुठीत पकडणे -

३) कंठ दाटून येणे -

असंच एकदा मामूच्या घरी त्याच्या दुसऱ्या नंबरच्या मुलाचं 'शादी मुबारक' निघालं. ठरल्याप्रमाणं मामू मला आमंत्रण द्यायला आला. "सर, पोरानं लग्न हाय. यायला पाहिजे." "मामू, तुमच्या पोरानं लग्न आहे तर न येऊन कसं चालेल? नक्की येईन." मी उत्तर दिलं. एका मित्राला घेऊन संध्याकाळी शादीच्या मंडपात गेलो. मंडप माणसांनी भरला होता. मामूनं पुढे येत मला हाताला धरून आघाडीला नेऊन बसवलं. त्या मंडपात आमदार होते, खासदार होते, बडे व्यापारी होते, शिक्षक, प्राध्यापक होते. हयातभर अंगावर पट्टा चढवून शिपाई म्हणून केलेल्या चाकरीचं चीज झाल्याचं समाधान त्याच्या सफेद दाढीवर पसरलं होतं. निका लागला. मामूनं जमलेल्या लोकांचे आभार मानण्यासाठी माईक हातात घेतला.

"आज माज्या मुलाच्या लग्नाला आमदारसाहेब आलेत, खासदारसाहेब आलेत, मृत्युंजयकार आलेत- माज्या गरिबाच्या..." मामूचा कंठ दाटून आला. त्याला बोलता येईना. त्याची अनुभवानं पांढरी झालेली दाढी थरथरत राहिली. मामूनं कसेबसे आभार मानून हातातील माईक खाली ठेवला. 'धमपेक्षा माणूस मोठा आहे आणि माणसापेक्षा माणुसकी फार फार मोठी आहे!' असे विचार घेऊनच त्या दिवशी मी मंडपातून बाहेर पडलो.

मामूचा शेवटचा बच्चा शाबू माझ्या हाताखाली शिकला. चांगल्या गुणांनी एस. एस. सी. पास झाला. तो पास होताच मामूचं माझ्यामार्गं लकडं लागलं, "सर, शाबूला कुठंतरी चिकटवा."

३. मामूच्या संवेदनशीलतेची दोन उदाहरणे तुमच्या शब्दांत लिहा ?

(४)

भाग २ : पद्य गुण-१२

प्रश्न 2. अ) पुढील कवितेच्या आधारे दिलेल्या सूचनांनुसार कृती पूर्ण करा :

(१) वाक्य पूर्ण करा :

१) बहरात वसंतामधल्या

२) खेळून रंगपंचमी

(२) कारणे लिहा :

१) कवी झाडांच्या मनात जाऊ इच्छितो, कारण

२) तो फाया कानी ठेवू...कवीने असे म्हंटले, कारण

झाडांच्या मनात जाऊ, पानांचे विचार होऊ

पोपटी स्पंदनासाठी, कोकीळ होऊनी गाऊ...

बहरात वसंतामधल्या, तो सूर सावळा ऐकत

जातील फुलेही रंगून, जन्माला अत्तर घालत

चल सुराबरोबर आपण, तो फाया कानी ठेवू...

खेळून रंगपंचमी, फुलपाखरे भिजली सारी

हा थवा असे रंगीत की पताकाच फिरणारी

हे भिरभिरणारे तोरण दाराला आणून लावू...

ही कोणाची रे करणी डोळ्यांत झऱ्याचे घाणी

हे उधाण आनंदाचे की देवाघरची गाणी

(३) निसर्गातील घटक व मानवी जीवन यांचा परस्पर संबंध सोदाहरण स्पष्ट करा ?

(४)

प्रश्न २. आ) 'कवयित्री आणि प्राणसई यांच्यातील नाते जिव्हाव्याचे आहे' हे विधान स्पष्ट करा ?

(४)

किंवा

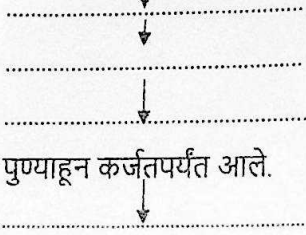
'दवांत आलीस भल्या पहाटे' या कवितेचे रसग्रहण करा ?

प्रश्न ३. अ) खालील उताऱ्याच्या आधारे सुचनेनुसार कृती पूर्ण करा :

(१) कृष्णराव हेरंबकर यांच्या मुंबईपर्यंतच्या प्रवासाचा ओघतक्ता तयार करा.

(४)

कृष्णराव अंबुर्डी गावाहून निघाले.

(२)

(२) उताऱ्याच्या आधारे कृती लिहा :

(२)

१) सरकार तर्फे यांचे सत्कार होणार होते .....

२) हे देऊन कृष्णरावांचा सत्कार केला .....

मोनिका : (घाईघाईत येऊन उभी राहते.) रसिक हो, जुन्या बालगोविंद नाटक मंडळीतले ज्येष्ठ नट कृष्णराव हेरंबकर यांचा सरकारतर्फे उद्या मानपत्र देऊन सत्कार होणार आहे, पण त्यापूर्वी होणाऱ्या आजच्या या घरगुती समारंभाला येण्याची विनंती आम्ही त्यांना केली आणि आमच्या विनंतीला मान देऊन अंबुर्डी गावाहून आपल्या पत्नीसह आजच इथे यायची तसदी त्यांनी घेतली. त्यांचा आपण शाल आणि श्रीफळ देऊन सत्कार करूया आणि त्यांच्याशी थोडी बातचीत करूया. (कृष्णराव येतात. सोबत वाघमारे. संजय फोटो काढण्यासाठी येतो. कृष्णराव फोटोच्या फ्लॅशलाइटने दचकतात. तो निघून जातो. वाघमारे श्रीफळ देतात. कृष्णराव श्रीफळ घेऊन कानाशी हलवून बघतात. शाल पांघरताना घोळ, कृष्णराव गुरफटले जातात. एकदाची शाल पांघरली जाते.)

कृष्णराव : थैली देणार होतात आणि येण्या-जाण्याचा खर्चसुद्धा करतो म्हणाला होतात. उद्या सरकारी सोहळा आहे तिथं मला प्रवासभत्ता देईन म्हणाले होते, पण तो मिळेपर्यंत मी कोण जाणे कुठं असेन... तुम्हीच दया. मला नकोय... माझ्या पत्नीकडे दया... ती तिथं बसलीय... आमच्या अंबुर्डीहून कुंदनपूरला टांग्यानं आलो. तिथून एस. टी. नं पुण्याला. पुण्याहून ट्रेननं मुंबईला... कर्जत आणि ठाणामार्गे, (वाघमारे हळूच आत सटकतात.) हे चाललेत कुठे पळून ? सांगतोय कोणाला ? कोणी आहे का इथं कमिटीपैकी ?

(३) 'नाटक हा साहित्य प्रकार इतर साहित्य प्रकारांपेक्षा वेगळा आहे'. हे विधान स्पष्ट करा ?

(३)

भाग ४- उपयोजित मराठी गुण -९

प्रश्न ४. अ) खालील उताऱ्याच्या आधारे सुचनेनुसार कृती पूर्ण करा :

(४)

१) कृती पूर्ण करा :

(२)

दुभाषकाची आवश्यकता असते

'एका भाषेतील प्रतिपादनाचे दुसऱ्या भाषेत सलग व यथार्थ असे मौखिक रूपांतर, म्हणजे 'मौखिक अनुवाद' होय.

(अ) दुभाषक- व्यवसाय क्षेत्रात 'दुभाषक' म्हणून मोठ्या संधी आहेत. उदा., शासकीय स्तरावर परदेशी भेटीत चर्चेच्या वेळी दुभाषकांची गरज असते. एखादी आंतरदेशीय सामाईक योजना राबवताना दुभाषक महत्त्वाचा दुवा ठरतो. राष्ट्राध्यक्ष, पंतप्रधान, मंत्री यांची भाषणे सर्व दृष्टीने काळजीपूर्वक सादर होण्यासाठी अनुवादकाची गरज भासते.

(आ) जनसंपर्क- उदा., विमानतळ, विमाने, रेल्वे स्टेशन, हॉटेल्स, अतिथिगृहे, स्वागतकक्ष, दूरध्वनी, संदेशवहन, प्रवासी आवक-जावक, इत्यादी स्थाने.

(इ) पर्यटन सेवा- विशेषतः परदेशी पर्यटकांसाठी प्रवास, आगत-स्वागत, निवास, भोजन, प्रबोधन, मनोरंजन इत्यादी खास व वाढीव सेवा, सुविधा.

(ई) समूह दूरभाष (Conference Call)- दोन पद्धती (१) परदेशी व परभाषी सहकाऱ्यांशी होऊ घातलेला मौखिक व्यवहार अनुवादकाने समजून घेणे व त्याने दूरध्वनीद्वारे संपर्क साधणे. (२) यजमान (Host), परदेशी सहकारी (Guest) व अनुवादक यांच्यात समूह दूरभाष (Conference Call) योजणे.

(उ) संगणकामार्फत भाषांतर व अनुवाद सेवा- अतिशीघ्र गतीचे भाषिक व्यवहार संगणकामार्फत साधता येतात. आंतरजाल हे या दृष्टीने उपयुक्त ठरते.

२) मौखिक अनुवाद म्हणजे काय ते सांगून दोन मौखिक अनुवादाची कार्यक्षेत्रे स्पष्ट करा ? (२)

आ) खालील मुद्यांच्या आधारे कोणतीही एक कृती सोडवा. (५)

१) 'सूत्रसंचालक होण्यासाठी पूर्वतयारी' पुढील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा :

मुद्दे : वाचन - श्रवण आणि निरीक्षण - आवाजाची जोपासना - ध्वनिवर्धकाच्या वापराचा सराव - चिंतन आणि निवेदनाचा सराव .

२) प्रत्यक्ष सूत्रसंचालन करताना काय करावे व काय टाळावे हे मुद्देसूद लिहा .

भाग ५- व्याकरण गुण - १०

प्रश्न ५. अ) शब्दलेखनातील सूक्ष्म बदल :

(२)

क्र.	शब्द	अर्थ	वाक्यांत उपयोग
१	प्रती		
	प्रति		
२	शीर		
	शिर		

आ) कंसातील क्रियापदाचे योग्य रूप वापरा :

(५)

१. काल बाळूने बागेतील आंबे शेजाऱ्यांना ..... (देणे)

२. मी या वर्षी काश्मीर सहलीला ..... (जाणे)

३. हसणे हा मनुष्य स्वभाव ..... (असणे)

४. उद्या मी ही मालिका पुन्हा ..... (बघणे)

५. विद्यार्थी सतत अभ्यास करत ..... (असणे)

इ) इंग्रजी म्हणीचा मराठीत अर्थ लिहा -

(३)

१. FIRST COME FIRST SERVED.

२. OLD IS GOLD.

३. UNION IS STRENGTH.

*****समाप्त*****

10.12.28

हिंदी कृतिपत्रिका (ग्यारहवीं)

समय : २ : ०० घंटे

ARTS/SCI

कुल अंक ५०

कृतिपत्रिका के लिए सूचनाएँ :

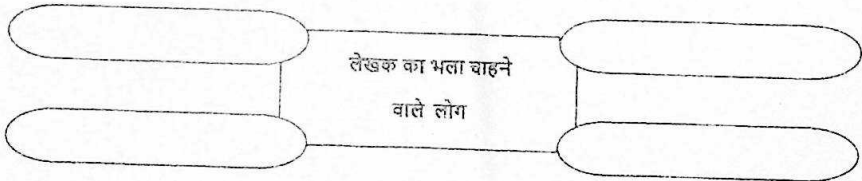
1. सूचना के अनुसार गद्य, पद्य, विशेष अध्ययन तथा व्यावहारिक हिंदी की कृतियों में आवश्यकता के अनुसार आकृतियों में ही उत्तर लिखना अपेक्षित है।
2. सभी आकृतियों के लिए पेन का ही उपयोग कीजिए।
3. सभी आकृतियों में उत्तर पेन से ही लिखना आवश्यक है।
4. व्याकरण विभाग में पूछी गई कृतियों के उत्तरों के लिए आकृतियों की आवश्यकता नहीं है।

गद्य विभाग- १३ अंक

प्रश्न १. अ) निम्नलिखित गद्यांश पढ़कर दी गई सूचनाओं के अनुसार कृतियाँ पूर्ण कीजिए: (६)

इधर मैं कई दिनों से बड़ा परेशान चल रहा हूँ। सब मेरा भला करना चाहते हैं। अखबार पढ़ने बैठता हूँ तो समाचार पढ़ने से पहले ढेर सारे कागज साथ में आ जाते हैं। कोई कहता है आपके द्वार पर आकर बैठे हैं। सभी तरह के इलाज के लिए क्लीनिक खोल दिया है। आप मोटे हैं तो पतला कर देंगे। पागल हैं तो ठीक कर देंगे। क्लीनिक से हर स्लिमिंग सेंटरवाला कह रहा है, 'बस आप आ जाएँ, बाकी सब हम पर छोड़ दें। हलवाई की दुकानवाला कह रहा है, 'ऐसी मिठाई आपने कभी न खाई होगी। मीठा खाएँ पर मीठे का असर न हो, ऐसी चीनी का इस्तेमाल करते हैं वे। क्रेडिट कार्डवाला फ्री डेबिट कार्ड दे रहा है। पैसे खर्च करने या नकद खर्च की कोई जरूरत पहले नहीं है। आप बेवजह पैसे के पीछे दौड़ रहे हैं। हम सामान आपके घर लाना चाहते हैं, आप बस माल खरीदें। गाड़ीवाला नई गाड़ी के कागज दिए जा रहा है। साथ में लोन देने वाला बैंक के कागज भी दिए जा रहा है। अखबार के साथ पैफलेट इतने ज्यादा हैं कि उन्हें पढ़ने बैठ जाओ तो अखबार पढ़ने के लिए वक्त नहीं बचेगा।

अ) संजाल पूर्ण कीजिए :

आ) गद्यांश से विलोम शब्द ढूँढ़कर लिखिए :

- (२)
- १) छोटा X .....
  - २) मोटा X .....
  - ३) बुरा X .....
  - ४) कम X .....

३. मुफ्त में मिलने वाली चीजों के प्रति लोगों की मानसिकता को स्पष्ट कीजिए?

(२)

ब) एक वाक्य में उत्तर लिखिए : (कोई एक)

(१)

१) हिंदी साहित्य के दो लघु कथाकारों के नाम लिखिए ?

२) मुंशी प्रेमचंद जी द्वारा सम्पादित पत्रिकाओं के नाम बताए ?

क) निम्नलिखित किन्हीं दो लघुत्तरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

(६)

- १) 'मेरा भला करने वालों से बचाएं' पाठ के आधार पर ग्राहकों की वर्तमान स्थिति का चित्रण कीजिए?
- २) 'उषा की दीपावली' लघुकथा द्वारा प्राप्त संदेश लिखिए ?
- ३) रूपक के आधार पर मुंशी प्रेमचंद जी की साहित्यिक विशेषताएँ लिखिए ?

पद्य विभाग- १३ अंक

प्रश्न २ अ) पद्यांश पढ़कर दी गई सूचना के अनुसार कृतियां पूर्ण कीजिए :

(६)

बार बार जसुमति सुत बोधति, आउ चंद तोहि लाल बुलावै ।

मधु मेवा पकवान मिठाई, आपुन खैहै, तोहिं खवावै ॥

हाथहिं पर तोहिं लीन्हे खेलै, नैकु नहीं धरनी बैठावै ।

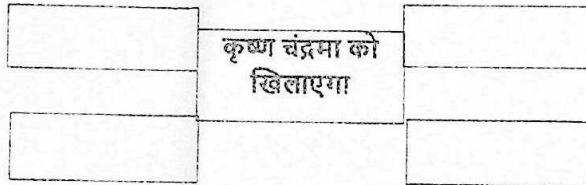
हाथ जल-बासन कर लै जु उठावति, याही में तू तन धरि आवै ॥

जलपुट आनि धरनि पर राख्यौ, गहि आन्यौ वह चंद दिखावै ।

सूरदास प्रभु हँसि मुसक्याने, बार बार दोऊ कर नावै ॥

(१) संजाल पूर्ण कीजिए :

(२)

(२) निम्न शब्दों के लिए पद्यांश में आए समानार्थी शब्द लिखिए :

(२)

- १) बर्तन -
- २) धरती -
- ३) शरीर -
- ४) ईश्वर -

(३) उपर्युक्त पद्यांश का भावार्थ अपने शब्दों में लिखिए ?

(२)

ब) एक वाक्य में उत्तर लिखिए : (कोई एक)

(१)

१) निर्गुण शाखा के संत कवीयों के नाम लिखिए -

२) संत सूरदास की रचनाओं के प्रमुख विषय -

आ) त्रिपुरारी द्वारा लिखित 'प्रेरणा' कविता का रसास्वादन कीजिए ?

(६)

विशेष अध्ययन विभाग (नुक्कड़ नाटक) - ६ अंक

प्रश्न 3 निम्नलिखित गद्यांश पढ़कर दी गई सूचनाओं के अनुसार कृतियां पूर्ण कीजिए :

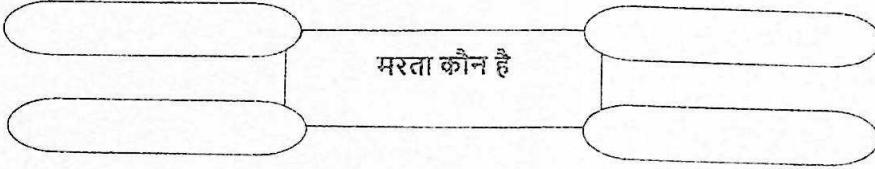
(६)

मौसम के बदलने का लाखों लोगों की जिंदगी पर प्रभाव पड़ रहा है। मौसम का बदलता चक्र, कभी सर्दी, कभी गर्मी, कभी बरसात, कभी अकाल, कभी बाढ़, कभी सूखा, पिघलते हुए ग्लेशियर, बढ़ती हुई ग्लोबल वार्मिंग, इन सबका असर पड़ता है हम सबकी जिंदगी पर। पोल्यूशन बढ़ रहा है, जल, जमीन और जंगल लगातार दूषित होते जा रहे हैं। खेती की जमीन खत्म हो रही है, सब्जियों में कैमिकल आ रहा है, लोग बीमार पड़ रहे हैं। जिसके जिम्मेदार हम ही हैं।

हम पर्यावरण को बर्बाद कर रहे हैं, नतीजा ! मौसम अपना असर दिखा रहा है। जम्मू-कश्मीर, उत्तराखंड, बिहार, उत्तर प्रदेश, तमिलनाडु, केरल और समुद्र किनारे के इलाकों में, हर जगह मौसम अपना असर दिखा रहा है। अमीर आदमी, ताकतवर आदमी प्रकृति के संसाधनों का दोहन कर पर्यावरण को खतरा पहुँचा रहे हैं। मरता कौन है? किसान, गरीब, आदिवासी, साधनविहीन आदमी जिसके पास पैसा नहीं है। कभी सूखे से मरता है, कभी बाढ़ से मर जाता है तो कभी कर्ज में डूबकर मर जाता है।

१. संजाल पूर्ण कीजिए :

(२)

२. गद्यांश से ढूंढकर उपसर्ग शब्द लिखिए :

(२)

१) ..... ३) .....

२) ..... ४) .....

३. 'जल है तो कल है' इस पर प्रकाश डालिए ?

(२)

व्यावहारिक हिंदी विभाग- १० अंक

प्रश्न ४ अ) निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर सूचना के अनुसार कृतियां पूर्ण कीजिए :

(६)

रेडियो की शुरुआत १६ मई १९२४ को हुई, इसी तरह १५ दिसंबर १९५९ को दूरदर्शन की शुरुआत हुई। आकाशवाणी ने "बहुजन हितायः बहुजन सुखाय" और दूरदर्शन ने "सत्यं शिवं सुंदर" के मूल मंत्र को अपनाकर जनहित में प्रसारण शुरू किया। आज भारत में आकाशवाणी और दूरदर्शन के विविध चैनलों के अलावा अन्य अनेक समाचार चैनलों, विदेशी चैनलों द्वारा प्रसारित किए जाने वाले समाचार घर-घर में पहुँचते हैं। भारत में सिर्फ हिंदी और अंग्रेजी में ही नहीं, बल्कि हर प्रदेश की भाषा में भी समाचार प्रसारित किए जाते हैं। परंतु आकाशवाणी और दूरदर्शन के युग में भी समाचारपत्रों का महत्त्व कम नहीं हुआ है। गाँवों से लेकर महानगरों तक हर नागरिक को सुबह-सुबह समाचारपत्र पढ़ने की ललक बनी रहती है। समाचारपत्र भी अंग्रेजी और हिंदी के अलावा क्षेत्रीय भाषाओं में प्रकाशित होते हैं। यह अनेकता में एकता का प्रतीक है, हर भाषा और बोली का सम्मान है। रेडियो समाचार श्राव्य अर्थात् सुनने के माध्यम से प्रस्तुत होता है। इसमें दृश्य नहीं होता। आवाज के माध्यम से दृश्य की अनुभूति कराई जाती है। समाचारपत्रों को प्रिंट मीडिया कहा जाता है।

(१) उत्तर लिखिए :

(२)

- अ) रेडिओ की शुरुआत - .....।
आ) समाचार पत्रों को कहा जाता है- .....।
इ) श्राव्य से अर्थ है - .....।
ई) दूरदर्शन का मूलमंत्र- .....।

(२) वचन बदलिए :

(२)

- अ) आँख - आ) समाचारपत्रों -
इ) पुस्तके - ई) नदी -

(३) प्रिंट मिडिया और इलेक्ट्रॉनिक मिडिया में फरक स्पष्ट कीजिए ?

(२)

(आ) निम्नलिखित में से किन्हीं चार पारिभाषिक शब्दों के लिए हिंदी शब्द लिखिए ?

(४)

१. Trade Mark	५. Pension
२. Act	६. Management
३. Investment	७. Finance Commissioner
४. Draft	८. Capital

व्याकरण विभाग- ०८ अंक

प्रश्न ५. (अ) निम्नलिखित कोई दो वाक्य शुद्ध करके फिर से लिखिए :

(२)

- अ) जिसे देखा, वही हमारी चिंता कर रहा है।
आ) बबलू ने रद्दी के पैसे चुकाया और बोरा उठ सीधा घर पहुँचा।
इ) हमारा अपमान करके आपको क्या मील जाएगा ?
ई) तुमने दिपक जेब में क्यों रखे लिए?

(आ) निम्नलिखित मुहावरों में से किन्हीं दो का अर्थ लिखकर उचित वाक्य में प्रयोग कीजिए :

(२)

- अ) घी के दिए जलाना - आ) अंकुर जमाना -
इ) डंका पीटना - ई) चुटकी लेना -

(इ) कोष्ठक में दी गई सूचना के अनुसार काल परिवर्तन कीजिए : (कोई)

(२)

- अ) हमारे शरीर में जहरीली गैसें फैल रही हैं। (सामान्य वर्तमान काल)
आ) वह किसी भी तरह अपनी मुक्ति नहीं कर पाता है। (पूर्ण भूतकाल)
इ) आप सबको जीत सकते हैं। (सामान्य भविष्यकाल)
ई) इस बारे में भी थोड़ा ख्याल आ गया। (अपूर्ण वर्तमान काल)

(ई) निम्नलिखित पंक्तियों में उद्धृत अलंकार पहचानिए : (कोई दो)

(२)

- १) लाली मेरे लाल की जित देखो तित लाल।
लाली देखन मैं चली मैं भी हो गई लाल।
२) काली घटा का घमंड घटा, नभ मंडल तारक वृंद बुझे।
३) एक कबूतर देख हाथ में, पुछा कहाँ अपर है ?
कहाँ अपर कैसा ? वह उड़ गया सपर है।
४) रहिमान पानी राखिए, बिन पानी सब सुन।
पानी गए न उबरे, मोती मानुस चून।

TIME:-2hr

ARTS / Sci

MARKS:-50

ہدایت :

۱. تمام سوالات لازمی ہیں۔
۲. خوش خطی، صفائی و املے کی صحت کا خیال رکھیں۔
۳. ہر سوال کا جواب نئے صفحہ سے تحریر کریں۔

سوال نمبر 1: درج ذیل تدریسی اقتباس کا بغور مطالعہ کر کے دی گئی سرگرمیاں مکمل کریں۔

اس دور میں یورپی بالخصوص انگریز لغت بھی توہیوں نے اردو لغت نویسی کی ترقی میں بے مثال کردار ادا کیا۔ ابتدائی لغات سے قطع نظر اردو بہ انگریزی لغات میں جان گل کرسٹ کی لغت انگلش ہندوستانی ڈگری اہم ہے۔ یہ 1778ء میں کلکتہ سے شائع ہونا شروع ہوئی اور 1790ء میں مکمل ہوئی۔ بعد کے ایڈیشنوں میں اضافے بھی کیے گئے۔ جان شیکسپیر کی اے ڈکشنری، ہندوستانی اینڈ انگلش، نہایت اہم ہے۔ کیونکہ اس نے بعد کے ادوار میں لکھی گئی اردو بہ انگریزی لغات کے لیے بنیادی مآخذ کا کام کیا۔ اس کا پہلا ایڈیشن ۱۸۱۷ء میں شائع ہوا۔ اس کے چوتھے ایڈیشن میں جو لندن سے چھپا تھا۔ اضافوں اور انگریزی بہ اردو لغت کے شمول نے اسے ایک جامع انگریزی بہ اردو اور اردو بہ انگریزی لغت کی شکل دے دی۔ اس کے بعد جو انگریزی بہ اردو لغات انگریزوں نے لکھیں ان کی بھی ایک طویل فہرست ہے لیکن ان میں اہم یہ ہیں: ڈنکن فار بیس کی اے ڈکشنری، ہندوستانی اینڈ انگلش، ایس۔ ڈبلیو فیلین کی اے نیو ہندوستانی انگلش ڈکشنری، اور جان کی پلیٹس کی اردو، کلاسیکل ہندی اینڈ انگلش ڈکشنری - ایس۔ ڈبلیو فیلین اپنی لغت کی مکمل اشاعت سے پہلے اسے قسطوں میں چھپواتے رہے۔ ان انگریزوں بالخصوص پلیس اور فیلین نے بڑی محنت اور جستجو سے کام لیا اور لغت نویسی کے لیے الفاظ ان کے معنی اور تلفظ کی جمع آوری کے لیے عملی تحقیقی بھی قدرتی ماحول میں یعنی زبان پر تھے والوں سے مل کر کی تھی۔ پلیٹس کی لغت پر البتہ یہ اعتراض کیا جاتا ہے کہ اس نے ایسے الفاظ بھی لغت میں لے لیے جو خالصتاً سنسکرت کے ہیں اور اردو میں کبھی استعمال ہوئے ہیں۔ اور نہ آئندہ بھی اس کا امکان ہے۔ لیکن یہ بات بھی یاد رکھنے کی ہے کہ پلیٹس کی بے بلکہ کلاسیکل ہندی کی بھی ہے۔ کی لغت صرف اردو کی نہیں ہے بلکہ کلاسیکل۔ البتہ یہ ضروری ہے کہ پلیٹس کی لغت کو سند اور جواز بنا کر بعد کے دور میں لکھی جانے والی ادور لغات میں ایسے الفاظ کا اندھا دھند اندراج صحیح نہیں ہے۔

(2)

1. شبکی خاکہ مکمل کریں۔

انگریزی بہ اردو لغت انگریزوں نے لکھی

لغات

3:-جان گل کرسٹ کی لغت انگلش بندوستانی ڈکشنری کسی سنہ میں شائع ہوئی اور کب مکمل ہوئی؟ (2)

4:- اقباس سے تلاش کر کے واحد جمع کریں۔

(1) اضافہ (2) محنت (3) زبان (4) ضرور

(2)

ب: مفصل جواب لکھیے (کونی دو)

1. الطاف حسین حالی اور غالب کے تعلقات کے بارے میں معلومات تحریر کیجیے؟

(2)

2. حسین کے جنت سے نکالے جانے کی وجہ بیان کیجیے۔

(2)

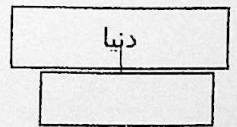
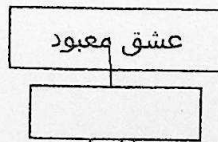
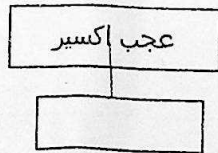
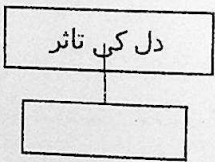
3. درج ذیل الفاظ کی ضد لکھیے۔

(3)

(1) سوکھی (2) رات (3) بڑی (4) کل (5) دادا (6) شام

سوال نمبر 2: (الف) درج ذیل نظم کا بغور مطالعہ کر کے شبکی خاکہ مکمل کیجیے۔

اب سنیں صاحبان عقل و شعور ہے یہ دنیا تمام مکر اور زور
شہد ظاہر میں ، زہر اندر ہے جس قدر اس سے بھاگے ، بہتر ہے
صاحب عقل کو نہیں ہے زیب کہ اُنھائے جہاں میں رہ کے فریب
سب یہ دنیا ، سرانے فانی ہے عشق معبود جادوانی ہے
چار دن کی یہ زندگانی ہے جو ہے اس کے سوا، وہ فانی ہے
کون سی جا ہے جس جگہ وہ نہیں چاہیے نگاہ وحدت میں
کرتے اس واسطے ہیں عشق مجاز تا حقیقت کا کچھ ہو ظاہر راز
منہ سے کہتا نہیں ، جو باتا ہے دل ہی اسکا مزہ اٹھا تا ہے
اس میں ہر اک کو امتیاز نہیں منہ تلک آئے ، یہ وہ راز نہیں
لکھتے ہیں صوفیان با توقیر عشق اللہ ہے عجب اِکسیر
مثل سیماب دل کی ہے تاثر خاک ہوجانے تب بنے اِکسیر

:- (2) رباعی کی تعریف بیان کیجیے۔

(2)

:- (3) نظم میں سے صنعت تشبیہ کا شعر تلاش کر کے لکھیے۔

(1)

(ب):- درج ذیل چار مترادف الفاظ کو نظم سے تلاش کر کے لکھیے۔
(2)

1) دوامی (2) توحید (3) عزت (4) فریب

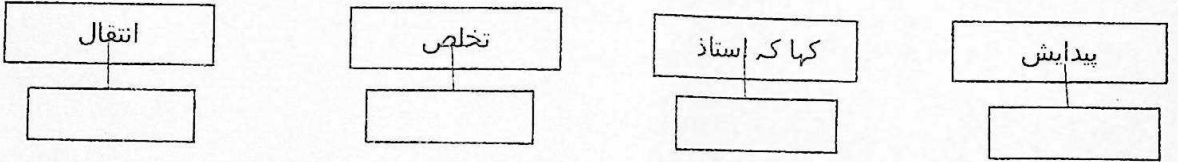
:- (3) درج ذیل شعر کی تشریح کیجیے۔

اب سنیں صاحبان عقل و شعور ہے یہ دنیا تمام مکر اور زور
(2)

سوال نمبر 3: - (الف) درج ذیل غزل کا بغور مطالعہ کر کے سرگرمی مکمل کیجیے۔

نہیں عشق سے زرد ، زردار میں ہوں اگر ہے وہ یوسف ، خریدار میں ہوں
وہ ہے زار مجھ سے ہوا ، زار میں ہوں وہ ہے خوار غیروں میں ہے ، خوار میں ہوں
تمنا ہے ، ساقی کبھی بزم ہے میں وہ سرشار ہو اور ہشیار میں ہوں
وہ کرتا ہے باتیں، میں کرتا ہوں آپس گہرباروہ ہے، شرر بار میں ہوں
وہی بولتا ہے جو میں بولتا ہوں اگر وہ ہے بلبل تو منقار منقار میں ہوں

شاعر امام بخش کے بارے میں شبکی خاکہ مکمل کیجیے۔
(2)

:- (2) غزل کے مطلع کے شعر میں کون سی صنعت استعمال ہوئی ہے اس کا نام اور تعریف بیان کیجیے۔
(2)

(2)

:- (3) صنعت کی تعریف بیان کیجیے۔

(ب):- (1) درج ذیل شعر کی تشریح کیجیے۔
(2)

وہ کرتا ہے باتیں، میں کرتا ہوں آپس گہرباروہ ہے، شرر بار میں ہوں
:- (2) الفاظ کے معنی لکھیے۔
(2)

1) منقار (2) زردار (3) بزم ہے (4) خوار

سوال نمبر 4: - مندرجہ ذیل سوالات کا مفصل جواب لکھیے۔

:- (1) موت کے وقت امید کے سہارے کی وضاحت کیجیے۔
(3)

:- (2) مچھر کے آگے انسان کی بے بسی کی کیفیت قلم بند کیجیے۔
(3)

سوال نمبر 5: - مندرجہ ذیل سوالات کا مفصل جواب لکھیے۔

(3)

ا. نظامت کی تعریف بیان کیجیے۔

ii. پروف ریڈینگ کی خوبیاں بیان کیجیے۔

(3)

سوال نمبر 6:- جملوں کی شناخت کیجیے۔

(1) نوجوان کا اپنا اوور کوٹ تھا تو خاصا پرانا مگر اس کا کپڑا خوب بڑیھاں تھا (2)

(2) غنیمت سمجھوں اور جو کچھ کہتی ہوں سنوں۔ (1)

(3) اب اس کے کپڑے اتارے جارے تھے۔ (1)

ب: درج ذیل محاروں کو اپنے جملوں میں استعمال کریں۔

(1) منہ لگانا۔ (2) سینہ جوڑی کرنا۔

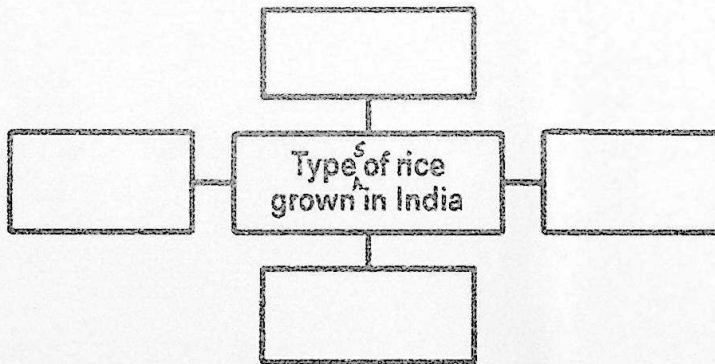
(4)

SECTION I: PROSE (12 Marks)

Q.1A) Read the Extract and complete the activities:

In Asarvari village, we asked the sarpanch to help us as we were not very fluent with the local dialect. He sent his assistant Jeevan with us into the hills. After a half-hour walk through thick vegetation, crossing numerous streams and ditches and scrambling over rocks and gravel, we reached the sleepy hamlet of Boripada. There were just two ramshackle houses in front of us and we wondered if this was the right place. A wrinkled old woman sitting before one of the houses looked at us with curiosity. As we approached her we signalled to Jeevan to ask the crucial question. She muttered in reply and we looked at Jeevan for a quick interpretation. He broke into a smile, and informed us that she did have the rice and wanted to know who we were and why we wanted it. It was a difficult task to keep a straight face and I had to control a strong desire to hug her. After searching for months, we had found the elusive Kābai. We explained to her that we were from Peth nearby and we needed the seeds to grow it. We asked for 10 kilograms of rice. She muttered and scowled. Jeevan interpreted that she had never heard of Peth village and also did not have a weighing scale. She was willing to give the seeds only in baskets. We asked for a single basket of rice and Jeevan told us to pay her something. I handed over a 100-rupee note and for the first time in the last ten minutes, her face broke into a smile. She nodded her head in approval. As we walked back against the fading sunset, leaving behind a smiling old lady, I couldn't help but wonder that here, nestling in the foothills of an unknown mountain away from the hustle and bustle of the road or the city, were the real people of India. These were the people who still held on to the rich biodiversity of our land and no one even cared about them. They had never heard of hybrids, fertilisers or pesticide. They just grew their rice and ate what they got. The old lady we met had probably never left Boripada. Her world was unspoilt by progress and for once I was grateful for that.

1. Complete the Web diagram: (02 Marks)

2. How was the old lady's world unspoilt by progress? (02 Marks)
3. Guess why the old lady nodded her head in approval? (02 Marks)
4. Why do you think the author was grateful to the old lady who was unspoilt by progress? (02 Marks)
5. Do as Directed: (02 Marks)
  - i) She nodded her head in approval. (Use 'Approved' to make it a complex sentence.)
  - ii) Her world was unspoilt by progress. (Begin your sentence with 'Progress...' & Rewrite.)
6. Give the Meanings of:

ii) Her

(i) Elusive (ii) Ramshackle (02 Marks)

Q.1B) Grammar - Do as Directed (03 Marks)

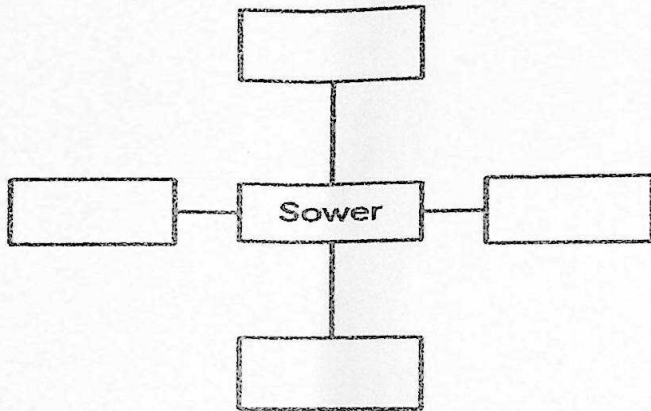
- i) If you eat too much you will feel ill. (Spot the Error and Rewrite).
ii) _____ word to _____ wise is sufficient. (Use Articles).
iii) iii) Suffering teaches us courage. (Change into Passive Voice).

SECTION II: POETRY (10 Marks)

Q.2A) Read the Extract and complete the activities:

Shadows run across the lands; But a sower lingers still, Old in rags he patient stands, Looking on, I feel a thrill. Black and high his silhouette Dominates the furrows deep! Now to sow the task is set, Soon shall come a time to reap. Marches he along the plain, to and fro, and scatters wide From his hand the precious grain; Muse, I ^{can} see him stride. Darkness deepens, fades the light, now his gestures ^{to mine eyes} are august; And strange; his height seems to touch the starry skies.

1. Complete the web that brings out the qualities of the Sower. (02 Marks)

2. Explain the poet's feeling as he watches the sower. (02 Marks)
3. The grains are referred to as 'precious' --- give reasons. (02 Marks)
4. What do you learn from the sower? Justify your answer. (02 Marks)
5. Find out the rhyme scheme and pick up the rhyming words from the lines quoted. (02 Marks)

Q.2B) Appreciation of the Poem (04 Marks)

I lay on the grass, at ease, looking up through leaves at the blue, ^{Bl} mind sky, at the finches as they flew, and ^{the} filed through the dappled green. While bees in an ecstasy drank of nectar from each bloom, and sun sank swiftly, and the stars turned in the sky, and moon-moths and singing crickets, and I - yes, I - praised Night and Stars and Tree, that small, the cherry, grown by me !

- About the poem/poet/title
- Theme
- Poetic devices
- Language/style
- Special Features/Novelties

- Message/Values
- Your opinion about the poem

SECTION III: WRITING SKILLS (12 Marks)

Q.3A) Write an e-mail to your friend who has not contacted you for a long time. (04 Marks)

- Hints: Subject line, Salutation, First/Middle/Final paragraph, Email Address/Phone.

(Purposes)

Q.3B) Imagine you wish to conduct an Interview of a Social Worker. (04 Marks) *Draft Questions*

Name of the Interviewee: _____

Field/Reputation: _____

Date/Time/Venue: _____

Duration of Interview: _____

Questions on: Early Interests / Challenges faced / Role Models / Awards / Feedback / Family Support / Government support / Future Plans.

given fields:

Q.3C) Expand the Idea with the help of the points given: (Any ONE only) (04 Marks)

i) 'The wise man has long ears and short tongue.'

- One should be a good listener
- Listening adds to your knowledge • Speaking to the point catches attention

ii) 'A bad workman blames his tools.'

- Why one complains
- Does it show his qualities
- What solutions

SECTION IV: HISTORY OF DRAMA (0⁹/₈ Marks)

Q.4A) Fill in the Blanks: (Select Answers from brackets) (03 Marks)

i) The Series of Events occurring in a Play is called _____. (Dialogue / Plot / Soliloquy) ~~ii~~

ii) To speak to oneself in a Drama is called _____. (Cacophony / Monologue)

iii) The Main Idea or Point of a Play stated as a generalization is _____. (Conflict / Theme)

Q.4B) Match the Columns: (02 Marks)

Column A	Column B
1. Type of Drama	a) Conflict
2. Element of Drama	b) Tragedy
	c) Thomas Kyd

Q.4C) Answer briefly in about Fifty words: (04 Marks)

1. The Sergeant supports the Man by misguiding his comrades. Write your views. (02 Marks) *Rising of Moon*
2. Loyalty in Irish Nationalism (based on 'The Rising of the Moon') — Explain. (02 Marks)